

Ojankaivuun uudet tuulet!

Siitä on 37 vuotta, kun tämä mies asteli tekemään ensimmäisen ojituksen taakakepin Raahen Kopsassa. Työvälineenä oli vesuri. Olin kesätyössä Pohjois-Pohjanmaan piirimetsälautakunnalla ojituksen maastosuunnittelu työmaalla. Menneiden vuosikymmenten tapaan puuta oli saatava lisää metsäteollisuudelle. Vielä oli veden vaivaamia soistuvia metsämaita joissa puuston kasvua oli lisättävissä vesitalouden järjestelyillä.

Mikä on muuttunut tähän päivään? Tietoisuus ympäristöstä, taloudesta eli ihmiselon vaikutuksesta ympärillä olevaan luontoon. Tuolloin 1980-luvulla ojitustyö oli siirtynyt soistuneille metsämaille. Avosoita joilla oli heikko ravinnetaso ei edes ojittamalla haluttu kasvulliseksi metsämaaksi. Mutta mitä nyt 2020-luvulla tehdään? Nyt ojiin jätetään kaivuukatkoja, putki- ja turvepatoaltaita ja kaivu suu syvyyttä suunnitellaan 60 cm aiemman 80 cm sijaan. Ihanne olisi 40 cm ojasyvyys. Uusi Metka-rahoitus ei tue uudisojitusta. Kaikki tämä tarkoittaa sitä että ojissa on vettä joka hiljalleen vähenee. Tavoitteena on vesiekosysteemin terveyden parantaminen.

Pyhäjoen vesistö ry kunnostaa Pyhäjokea ja sen valuma-alueita

Toiminnanjohtaja Teemu Sauvula kirjoittaa:

Pyhäjoen vesistö ry on vesistönkunnostusorganisaatio, jonka visiona on saavuttaa Pyhäjokeen hyvän ekologisen tilan luokitus. Jäsenenä on jokivarren kuusi kuntaa yhdessä ELY-keskuksen kanssa. Lisäksi tukensa vesistön kunnostustyölle antavat vastuullisuustoimintaansa panostaneet, alueella toimivat yrityskannatusjäsenet.

Yhdistyksen toiminta-ajatuksena on toimia asiantuntijana ja yhteenkokoajana maanomistajien, osakaskuntien, kalatalousalueiden, kuntien, asukkaiden ja yritysten yhteisissä vesistön kunnostustoimissa. Vaikuttavuutta saadaan erityisesti vesistöalueen tilan kokonaiskoordinoinnista ja kunnostushankkeiden kohdistamisesta siten, että ne hyödyttävät paikallisvaikutuksen lisäksi laajemmin koko vesistöaluetta.

Valuma-alueen pintavesien äärevyyksien ennustetaan kasvavan lähivuosikymmeninä. Viime syksyn runsas sadantamäärä antoi merkkejä siitä mitä tulevaisuudessa voi olla luvassa. Siksi on maata muokattaessa tärkeää ottaa rakentamisessa huomioon myös pintavettä hidastavat rakenteet niin metsässä, pelloilla kuin taajamassakin. Vesiensuojelurakenteilla saadaan poistettua vesistöistä kiintoainetta ja ravinteita. Nämä toimenpiteet vähentävät rehevöitymistä ja parantavat vesieliösten elintilaa.

Kuiva patorakenne on pitkäikäinen

Merijärvellä tulvapenkereet on rakennettu suojelemaan ihmisten omaisuutta peltoa ja rakennuksia mutta myös ihmishenkiä. Sen johdosta vastuullinen toimija on kiinnostunut penkereen takaisten ojien toimivuudesta ja veden virtauksesta. Pengeryhtiöllä on osaltaan

kunnossapitovastuu penkereen takaisten ojien toimivuudesta. Tällä hetkellä Pengeryhtiö odottaa kuntarahoitteen penkereen kuntoarvion valmistumista mahdollisia jatkotoimenpiteitä varten.

Mielenkiinto kohdistuu tällä hetkellä Penkereen takaisten ojastojen toimivuuteen. Toimiva kuivatus penkereen takana on lähtökohta sille että patopenger pitää vesimassat tulva-aikoina joen puolella. Penkereen takana on Saarelanoja. Saarelanojan ja Aittonevan välinen alue on tulvaherkkää aluetta. Tulvia on ollut niin kesäisin kuin syksyisin kovien vesisateiden seurauksena. Saarelanojan yläpuolinen valuma-alue on 7800ha.

Likalajärven takana on Karahkan tuulivoima työmaa jonka valumavesistä osa laskeutuu Likalajärveen ja jonka kautta Viirelänjojaa pitkin Saarelanojaan. Tähän välille ollaan suunnittelemassa uutta Rahkonevan tuulipuistoaluetta. Tuulipuistoalueille maankaivuu töillä vaikuttaa pintavesin poisjohtamiseen mahdollisimman tehokkaasti. Puistoalueen tiestön kantavuuden perusedellytys on veden pois ohjaaminen tierungosta. Tämä tarkoittaa sitä tulva-aikojen veden virtaus alajuoksun suuntaan nopeutuu. Pahimmillaan se voi tarkoittaa vielä isompia tulvia jotka ovat riski patoturvallisuudelle.

Nyt on yhteistyön paikka viranomaisien, tuulivoimayhtiön ja maanomistajien kesken hakea toiminta- ja rahoitusmalli jolla Tulvavahinkoja viljelyksille vähennetään ja patopenkereen turvallisuutta voidaan ylläpitää. Patolaki vuodelta 2009 sälytti vastuun patoturvallisuudesta maanomistajalle, kun se aiemmin oli ollut valtiolla.

Kirjoittajat ovat Merijärven pengeryhtiön päätoimitsija Markku Jauhiainen, joka on Pengeryhtiön kokouksen päätöksellä valittu asiamies, patoturvallisuudesta säädettyjen tehtävien hoitoon ja Pyhäjoen vesistö ry:n toiminnanjohtaja Teemu Sauvula.